

Siyasi fikirleri değerlendirirken *insandan beklenti* diye bir kriterim var: Bu fikir insanlardan ne kadar *bilinç* bekliyor?

Eskiden Sosyalizm'in böyle bir bilinç beklediğini düşünürdüm. Bir ölçüde doğru da, çünkü insanların *sopa zoru* olmadan sosyalist olmaları pek makul değil, kendi küçük menfaatinden *toplumun* geneli için vazgeçmesini bekliyorsunuz. *Sopa zoru* o küçük menfaatten vazgeçmesini sağlıyor, o olmazsa, mümkün değil.

Ancak devamında hemen bütün ideolojilerin böyle olduğuna kanaat ettim. Liberalizm de insanların özgürlük istediğini düşünüyor mesela. Gördüğüm kadarıyla *özgürlük* insanların umurunda değil. İslamcılık da başka beklentiler üzerine gidiyor ve bunlar sosyalizm'den daha da zor beklentiler. İnsanların hepsinin *Allah'ın kulu* olduğu bir dünya, bana *sömürünün olmadığı* bir dünyadan daha zor geliyor artık.

İnsan nedir? Cevap verdiğimiz anda cevabımızı yanlış çıkarmaya çalışacak bir yaratık. Onun için bu sorunun cevabını vermek –ve yanlış çıkmak yerine– herkesin derdi *insan şöyle şöyle olsaydı* üzerine bir takım fikirler üretmek.

İnsan bunların hiçbirisi değil, özgürlük derdi yok, teşebbüs ruhu yok, aç kalmak istemiyor ama başkasına yardım etmek de istemiyor, ruhunu huzura erdirmenin sadece laf ve gösteriş kısmıyla ilgili, onun için en bayağısından pragmatizm dışında insana *gelecek* bir fikir yok ama onun da manası yok, çünkü kıyafet yerine birkaç metre kumaş alıp dolamış gibi duruyor bu pragmatizm. İnsana bir elbise lazım ve şimdiye kadar dikilenlerin kimisi dar, kimisi eğri, kimisi bol, orasından burasından çekiştire çekiştire hiçbirinin bir manası da kalmamış. İnsanı çıplak da göremiyoruz, çünkü bu insan evladı yaşadığı sürece fikir üretip, bir takım *anlamlı* pozlar vermeye meraklı, iki gün aynı yemeği yese üçüncü gün ağlıyor.

O halde nasıl bir ideolojiden bahsedebiliriz?